noemd, dan was het niet, omdat ze door het sacrament het kind wederbaarden, maar omdat ze door hun belofte verplicht waren voor de Christelijke opvoeding van het kind te zorgen. Zooals ook de Apostel Paulus zich een vader noemt van degenen, die hij door de prediking van het Woord had wedergebaard en Onesimus zijn zoon noemt, dien hij in zijn banden had geteeld.

DR. H. H. K.

Teetafel.

DR. J. C. DE MOOR. Dienaar des Woords bij de Gereformeerde Kerk te 's-Gravenhage. DE HEMEL GEOPEND. Predikatiën over de OPENBARING VAN JOHANNES Hoofdstuk XIV : 14—XXII : 21. Kampen, J. H. Kok, 1913.

De Haagsche predikant DR. DE MOOR heeft de hoofdstukken IV—XXII van de OPENBARING, bij wijze van „vervolgstoffen", in negen-en-twintig preeken voor zijn gemeente behandeld en deze preeken, onder den titel: DE HEMEL GEOPEND, uitgegeven. Reeds vroeger heb ik hier op een deel van dezen kanselarbeid de aandacht gevestigd, en thans doe ik dat op het slotdeel, dat in veertien preeken over hoofdstuk XIV : 14—20 tot en met het einde van ons laatste Bijbelboek handelt.

Meende DR. DE MOOR aanvankelijk zich van de behandeling van hoofdstuk I—I II, ook omdat dit tot het meer bekende en meer bepreekte deel van de APOKALYPS behoort, te moeten onthouden, in een kort VOORBERICHT zegt hij, „aan het verzoek van velen te willen voldoen en, ter wille van de volledigheid, ook die hoofdstukken te zullen behandelen." In het deel, dat hier voor mij ligt, staan zij nog niet, doch uit goede bron vernam ik, dat zij binnen kort zullen volgen. Alsdan zullen wij dus een volledige „behandeling in preeken" van de OPENBARING van de hand van DR. DE MOOR bezitten.

Voor zoover dan nu het werk: DE HEMEL GEOPEND, compleet is, kan ik het harteijk ter leing aanbevelen. Heel deze onderneming kan metterdaad strekken om de OPENBARING VAN JOHANNES beter te leeren verstaan en waardeeren. Al ontbreekt het in deze preeken niet aan het „verklarend" element en al is dat er zelfs overwegend in, toch zou het onbillijk zijn haar den maatstaf aan te leggen waarmee men een commentaar, zelfs een populaire „Verklaring" op een bijbelboek, beoordeelt. Niettemin heeft hier de prediker, wien het blijkbaar vooral te doen was om zijn hoorders den tekst te doen „verstaan", uitnemend gezorgd, dat zij, ook bij de *aphoristische* behandeling, die van het preeken over „vervolgstoffen" onafscheidelijk is, toch niet voor de boomen het bosch vergaten. Telkens zorgt hij, dat men van het geheel een voorstelling blijft houden en dus de afzonderlijke deelen in het verband met dat geheel blijft beziens.

Voor dit mijn beweren mag ik wijzen op p. 124, waar in de preek over h. 19 : 11—21, DE RUITER OP HET WITTE PAARD deze passus te lezen staat: „In hoofdstuk XIV : 14 v. v." — DE MOOR behandelt dat gedeelte in zijn zestiende preek: DE OOGST DER AARDE, waarmee dit stuk van zijn Bundel begint, — „was de komst van den Zoon des menschen ten gerichte beschreven, die, nu de tijd en de ontwikkeling der dingen voorbij is, den oogst der aarde zal binnenhalen. Hoofdstuk XV", — dat in zijn geheel behandeld wordt in de zeventiende preek: DE TOORN GODS GEKINDIGD, — „deed ons zien, hoe schrikkelijk deze komst zal zijn, want daarin wordt de toorn Gods tot een openbaring zijner heiligheid en heerlijkheid. Hoe dit geschiedt leerden ons de zeven toorn-phioelen, die over de gansche wereld werden uitgegoten, en waarvan de laatste ons inzonderheid den gewelddigen toorn des Heeren deed zien (Hoofdstuk XVI)". Over dat hoofdstuk geeft hij twee preeken: DE EERSTE, TWEEDE, DERDE EN VIERDE PHIOOL en DE VIJFDE, ZESDE EN ZEVENDE PHIOOL. „Alvorens echter Johannes de volle uitwerking dezer zevende phiool gaat beschrijven, wordt hem de groote hoer getoond (Hoofdstuk XVII)" — dat hij ook weer behandeld in één preek, met den indruk dien dit maakt op de bewoners der aarde (Hoofdstuk XVIII)" — de preek over: HET GROOTE BABYLON GEVALLEN — „en op de groote schare in den hemel (Hoofdstuk XIX : 1—10)", de preek over: HET HEMELSCH HALELUJA.

Zoo geeft hij in deze zijn preek over: de RUITER OP HET WITTE PAARD een resumé van wat in zijn vorige spreken is behandeld. Maar, en ook hierin komt uit wat ik zoo even zei van zijn zorgen, dat zijn hoorders voor de boomen het bosch niet overzien, — hij doet in die preek ook den blik vooruit slaan op wat verder zal volgen.

„Toch is daarmee", zoo gaat hij hier voort op p. 124, „de inbound der zevende phiool nog allerminst uitgeput. Deze tekst", — dat is hier h 19: 11 21 — „neemt den in hoofdstuk XVI vers 13, 14 en 16 losgelaten draad weer op. Daar was er van gesproken, hoe de geesten der duivelen uitgingen tot de Koningen der aarde en de geheele wereld, om die te vergaderen tot den krijg van dien grooten dag des almachtigen Gods, en hoe zij daartoe samenkwamen in de plaats Armageddon. Weinig, van het begin van onzen tekst af en in het geheele volgende hoofdstuk wordt ons beschreven, hoe deze laatste strijd met de macht der ongerechtigheden door den Christus wordt gevoerd, en hoe Hij volkomen overwint. Daarmede is dan het kwade geheel weggedaan, de toorn Gods geëindigd, en voeren hoofdstuk XXI en XXII ons in den geest naar den nieuwen hemel en de nieuwe aarde, waar geen spoor van zonde meer wordt aangetroffen en alleen de gerechtigheid heerscht." Aldus zijn de hoorders óók voorbereid op de nu volgende twee laatste hoofdstukken van OPENBARING, die behandeld worden in de zes laatste preeken: HET OORDEEL VAN SATAN, HET LAATSTE GERICHT, DE TABERNAKEL GODS BIJ DE MENSCHEN, HET HEILIGE JERUSALEM, HET HEILIGE LEVEN en ZIE: IK KOM HAASTELIJK.

Maar, al mag men bij deze preeken niet den maatstaf aanleggen van een commentaar, toch blijkt ten duidelijkste, dat aan haar samenstelling, wat trouwens van DR. DE MOOR niet anders te verwachten was, ernstig opgevatte exegetische studie is vooraf gegaan. Bij de vaak zeer uiteenloopende meeningen van hen die aan de exegese van de APOKALYPS zich gewaagd hebben, moest de prediker wel een keuze doen of ook zijn eigen meening ten beste geven. Hij heeft, en ook dit is een verdienste van dezen kanselarbeid, daarbij blijkbaar nimmer vergeten, dat hij 'n *preek* had te leveren en dus zijn hoorders niet had te vermoeien met breedte vermelding van uiteenloopende uitlegkundige meeningen. Zoo wordt in de vier-en-twintigste preek over h. 20 : 1—10 een zeer bescheiden schets van het *Chiliasme* gegeven en de tekst dan verder naar de, onder ons gangbare, anti-chiliastische opvatting behandeld. In de twintigste, over h. 17, wordt de meening voorgestaan dat „de groote hoer die daar zit op vele wateren", niet het „heidensche Rome", maar het Christelijke en dan de „valsche kerk" is. 'n Meening waarbij ik zoo mocht denken aan wat BAVINCK schrijft in zijn Dogmatiek², IV, p. 343, naar aanleiding van de ontwikkeling van het kerkbegrip bij de Protestanten, over de wijziging, die het begrip ware en valsche kerk onderging: „Aan de eene zijde moest men toegeven, dat een ware kerk in absoluten zin hier op aarde onmogelijk is... En aan den anderen kant werd het duidelijk, dat er ook een valsche kerk in absoluten zin niet bestaan kan, wijl zij dan geen kerk meer ware".

Wat men den „achtergrond van de Apocalyps" noemt, had, naar het mij voorkomt, in deze preeken wat meer behooren aangeduid en evenzoo de samenhang met sommige gedeelten van de O. Tische profetie en apokalyptiek.

Ook dunkt mij, dat een woord-verklaring bij de uitdrukking „phiool", voor sommige *hoorders* lang niet overbodig ware geweest.

Dan, hoe dit alles zij, ook uit zuiver homiletisch oogpunt bezien heeft DE MOOR hier mooi werk gegeven.

De aard van „vervolgstoffen" brengt nu eenmaal mee, dat niet iedere gedachte, die in den tekst ligt, evenzeer tot haar recht kan komen, maar toch mocht het den prediker over het geheel gelukken, de hoofdgedachten te grijpen en in haar rijkdom te ontvouwen. En al is het ook, dat het verklarend element in deze preek, gelijk ik reeds zeide, overwegend is, het toepasselijke ontbreekt er toch allerminst in. In dat toepasselijke toont de prediker zich dan als een echt zielesorger; als een die ook de behoeften van zijn hoorders aan levens-leiding kent, en in hun zielenooden met teer mede-voelen meeleeft.

Ook uit technisch oogpunt verdienen deze preeken, wier partitie vaak zeer gelukkig mag heeten, ik denk hier aan die over: HET HEILIGE LEVEN, waardeering.

Daarbij goed gestileerd, kan ik mij denken dat zij door de Haagsche Gemeente met niet minder genoegen en stichting zullen zijn gehoord, als zij door mij zijn gelezen.

G.

Uit de Pers.

Dr. J. H. Gerretsen, predikant bij de Hervormde Kerk te 's-Gravenhage en beslist voorstander der ethische richting, gaf onlangs een artikelenreeks over *Plaats en Taak van de Hervormde Kerk*, waarin verschillende uitspraken voorkomen, die zeker belangrijk genoeg zijn om er de aandacht onzer lezers op te vestigen.

In de eerste plaats heeft hij het over den plicht der Kerk om hare belijdenis te handhaven door oefening der tucht:

«In dit artikel moet nu het moeilijke vraagstuk van *de handhaving der belijdenis* onder de oogen worden gezien. Dit vraagstuk is moeilijk. Velen meenen, dat het onoplosbaar is. Ik ben niet van deze meening. Ware dit inderdaad het geval, dan zou daarmede tevens bewezen zijn, dat het bestaan van een Kerk eene onmogelijkheid was.

Een Kerk toch, die hare belijdenis niet handhaaft, die dus allerlei richtingen en stroomingen in haar midden duldt, welke misschien lijnrecht tegen de kern van hare belijdenis ingaan, vertoont een beeld van wanorde, dat met haar eigenlijk wezen in strijd is. Immers is de Kerk juist het levensterrein, waarop de macht der zonde moet worden gebroken. Zonde nu is egoïsme. Waar egoïsme is, is alle samenwerking een onmogelijkheid. Waar zonde is, is disharmonie, anarchie. Heerscht nu in de Kerk de anarchie, dan is zij precies het tegenovergestelde van wat zij wezen moet, n.l. plaats van openbaring van orde, harmonie.

Daarom moet er in een Kerk tucht, dat is orde gevonden worden.

Een Kerk zonder tucht is geen Kerk meer,
Deze dingen moesten toch eigenlijk vanzelf spreken
Dat velen een toestand van verwarring dragelijk, ja misschien wel normaal vinden, is een bewijs hoeverre wij van de waarheid Gods zijn afgeweken.

De confessioneelen, die tegen dezen toestand opkomen, staan verre boven alle «ethischen», die zich bij dezen toestand, zonder eenig protest, neerleggen.»

In de tweede plaats komt hij op tegen de onjuiste idee der volkskerk en toont aan, waarom deze idee aan het Oude Testament ontleend, in strijd is met de Nieuwe Testamentische opvatting van het volk Gods:

»Met deze beschouwing van den kinderdoop heb ik mij, meen ik, den weg gebaand om te komen tot een juiste beoordeeling van het begrip *volkskerk*.

Schijnbaar is de opvatting van de Kerk van Christus als een gesin, een volk, aan de idee van de volkskerk gunstig. Inderdaad is zij dit *niet*, maar wordt zij er door *veroordeeld*.

Dit wil ik ten slotte in dit artikel nog aantoonen. Daartoe is allereerst noodig, dat ik het begrip *volkskerk* wat nauwkeuriger omschrijf.

Wat moeten wij eigenlijk verstaan onder een volkskerk, zooals onze Gereformeerde Kerk die kent?

Om deze vraag te beantwoorden, moet ik met een enkel woord wijzen op een eigenaardigheid van de Gereformeerde theologie, waardoor zij geheel wordt beheerscht.

De geheele Gereformeerde theologie is, zichier de eigenaardigheid die ik bedoel, sterk Oud-Testamentisch gekleurd. In hoeverre dit een voordeel of een nadeel is te noemen, laat ik thans onbesproken. Ik constateer alleen het feit. Nu is een der in het Oude Testament meest naar voren springende gedachten deze: dat God met het volk Israel een verbond heeft gesloten. Dit verbond strekt zich uit over het geheele volk. Iedere Israëliet behoort krachtens geboorte tot het verbond, dat God met het volk in zijn geheel heeft opgericht.

Aan de idee van de volkskerk nu ligt deze gedachte ten grondslag, dat gelijk God oudtijds met het volk Israel een verbond had opgericht, God nog aldus Zijn verbond opricht met volkeren in hun geheel.

Zoo spreekt b.v. John Knox altijd van een verbond door God gesloten met het volk van Schotland. Zooals oudtijds iedere Israëliet uit kracht van geboorte tot het verbond Gods met Israel behoorde, zoo behoort iedere Schot tot het verbond Gods, dat er tusschen God en Schotland bestaat.

Op déze basis van gedachte nu steunt de idee der volkskerk.

Een volkskerk is een kerk die het geheele volk omvat.

Zoo omvat onze volkskerk het geheele Nederlandsche volk, ook degenen — b.v. de Roomschen — die er feitelijk niet toe behooren willen.

Op dit standpunt moet tot den doop, als teeken van het met God gesloten verbond, een ieder, die tot het volk behoort, worden toegelaten.

Dat is één der oorzaken van de breede doopspractijk in onze Kerk in zwang.

Men heeft met een gedoopte, dat is met een gekerstende natie te doen!

Deze veronderstelling nu, waarvan de gedachte van de volkskerk uitgaat, is m. i. beslist onjuist.

Zij gaat uit van de zeer zeker juiste veronderstelling, dat de Chr. Kerk een volk is Doch zij begaat daarbij de fout, de idee van volk in den *natuurlijken* zin des woords te nemen en als zoo danig over te brengen op de Chr. Kerk. De Kerk is inderdaad een volk (= huis). Volk en huisgezin zijn de begrippen, waardoor het wezen van de Kerk allereerst gekarakteriseerd wordt.

De Kerk is in eerste instantie geen vergadering, geen vereeniging, maar een volk. Er is een volk Gods. Doch dit volk Gods is geen natuurlijke, maar een geestelijke grootheid. En voor het geestelijk begrip van volk Gods, zooals dat in het Nieuwe Testament gevonden wordt, substitueert de idee van volkskerk een bloot natuurlijk begrip van volk.

De Kerk van Christus *is*, als oudtijds Israel, een *volk*.

Maar dan een *geestelijk* volk, wil men een mystiek volk, — *geen* volk in den natuurlijken Oud-Testamentischen zin van het woord.

Op grond van het bovenontwikkelde meen ik, dat de Idee van de Volkskerk fout en onschriftuurlijk is.

Er schuilt waarheid in deze idee.

Zij erkent, dat de Kerk is een volk.

Toch is zij *onjuist*, omdat zij vergeet dat Israël een afschaduwing is van wat het wezenlijke volk Gods zijn moet.

De Volks-Kerk-Idee neemt de Oud-Testamentische idee van volk onmiddelijk over.

Dat is verkeerd.

De Oude-Testament schaduwt af, maar is niet de waarheid zelve.«

Dr. Gerretsen beweert hier precies hetzelfde, wat meermalen door ons tegen Dr. Kromsigt en de zijnen is aangevoerd.

Terwijl eindelijk niet minder kras *is*, wat Dr. Gerretsen zegt over de breede doopspractijk, die een noodzakelijk gevolg is van de volks kerkidee:

.... terwijl ik den Kinderdoop handhaaf, meen ik, dat de ruime doopspraktijk in onze Kerk in gebruik, die zoo nauw samenhangt met de idee van volkskerk, onjuist is.

Niet de kinderen des *volks* als *zoodanig* kunnen en mogen worden gedoopt, maar alleen, zooals ook ons doopsformulier zegt, de kinderen der geloovigen, d.i. de kinderen van het ware volk Gods.

Onze breede doopspraktijk is een der oorzaken van het diepe verval van onze Kerk. Door deze breede doopspraktijk is de wereld in breede stroomen onze Kerk binnen gestroomd en is zij ten slotte door de wereld overwonnen.

Iets, van wat ik hier schrijf, zal dunkt mij een ieder wel eens hebben gevoeld, die getuige is geweest van een doopsbediening in onze Kerk, waar de doop aan de groote massa wordt toegediend. Een onstichtelijker dienst is wel niet denkbaar. Mij persoonlijk is het althans een ware beproeving in zulk een dienst te moeten voorgaan.

Men doopt maar! Ongecontroleerd stroomt een wilde menigte het heiligdom binnen en wordt, o gruwelijke leugen, aangesproken en behandeld als een vergadering van geloovigen!

Van zulk een breede doopsbediening als in onze Kerk in gebruik is, kan eigenlijk alleen maar op *Roomsch* standpunt sprake zijn, waar men aanneemt, dat in het doopwater, dat door het woord van den priester van een element tot een sacrament is geworden, een geheimzinnige kracht tot afwassching van zonden gevonden wordt. De Roomsch-Katholieke Kerk kan desnoods een ieder doopen.

Doch waar men dit tooverachtig-sacramenteele standpunt verwerpt, is de doopsbediening aan de massa feitelijk een onmogelijkheid geworden.

Tenzij dan, dat men in de doopsbediening enkel een gelegenheid ziet om de aanwezige ouders, die anders zelden of nooit onder de prediking des Evangelies komen, een vermanend woord toe te voegen. Indien men dit met den doop bedoelt, dan organiseere men liever op de manier van het Heilsleger een thee-meeting in de Kerk.»

Ook hier staat Dr. Gerretsen weer principieel aan onze zijde en toont hij meer oog te hebben voor de ernstige gevaren aan deze doopspractijk verbonden, dan Dr. Lingbeek, die eenigen tijd geleden die practijk nog verdedigde tegenover de zeer juiste bedenkingen door Dr. A. Kuyper Jr. daartegen ingebracht.

We danken bovengenoemde citaten aan de *Waarheidsvriend*, die ze ons onder de oogen bracht.

Officieele Berichten.

L. S.

De classis Hallum brengt ter kennis van de kerken, dat de heer D. van Dijk, te Blija, met goed gevolg het praeparatoir examen heeft afgelegd.

Namens de classis voornoemd:
DS. J. SYBRANDY, *act.*

Stiens, 23 April 1913.

Classis Breukelen.

Gewone vergadering der classis Breukelen D.V. 22 Mei e.k.

Stukken voor het agendum vóór of op 6 Mei a.s. te zenden aan het adres van den laatstondergeteekende te Vinkeveen.

Namens den raad der saamroepende kerk van Baambrugge:
H. VAN DER LEE, *praeses.*
H. TOBER, *scriba.*
P. ROOS, *consulent.*

Baambrugge, 15 April 1913.

Part. Synode van Zuid-Holland (ten N.)

De Geref. kerk te Gouda roept bij dezen de particuliere Synode van Zuid-Holland (Noord. ged.) samen ter vergadering op Dinsdag 10 Juni a.s. in de Noorderkerk te Gouda.

Opgave van de namen der afgevaardigden met hunne woonplaats, en toezending van alle stukken vóór 20 Mei aan den scriba.

Namens den raad der Geref. kerk te Gouda:
T. SAP, *h. t. praeses.*
P. A. LAVERER, *scriba.*

Gouda, 17 April 1913.

Part. Synode der Geref. kerken in de provincie Utrecht.

De kerkeraad der Geref. kerk van Vreeland bericht, dat de particuliere Synode D.V. zal vergaderen te Zeist, op Woensdag 11 Juni, ten 10 ure.

Alles wat voor deze Synode is bestemd, gelieve men te zenden vóór 20 Mei aan den consulent onzer kerk DS. R. v. d. Kamp te Breukelen.

Namens den raad der roepende kerk:
P. V. D. BURG, *praeses.*
JAC. PIK, *scriba.*
DS. R. V. D. KAMP, *consulent.*

Vreeland, 22 April 1913.

Buitenland.

Engeland. Het jubileum der *Church Times*.

Den 7den Febr. vierde de *Church Times* het feest van zijn 50-jarig bestaan door de uitgave van een jubileum-nummer.

De *Church Times* is tegenwoordig niet alleen het meest verbreide en het invloedrijkste blad van alle kerkelijke periodieken in Engeland, maar zijn naam is tegelijk een program, en zijn geschiedenis is tevens zoo goed als de kerkgeschiedenis in de periode der laatste vijftig jaar. Daarom is zijn jubileum van beteekenis.

Toen de *Church Times* opgericht werd, ging de regeering nog tegen hen, die ritualistische nieuwigheden in de Staatskerk invoerden, in, en de predikanten die dit deden, konden zich menigmaal laten uitteekenen als lijders achter de tralies der gevangenis voor hunne prediking van de „Katholieke kerk in Engeland". Tegenwoordig heeft deze richting over de geheele lijn gezegepraald, en de tegelijk met de *Church Times* gestichte ritualistische kerk van St. Albans te Londen kan nu als dankoffer de 14 kruisstatiën, die *f* 7200 gekost hebben, ongehinderd laten plaatsen. Tot dezen ommekeer heeft de *Church Times* krachtig medegewerkt. Zijn stichter, Littlejohns, oefende op de beslissingen der toenmalige autoriteiten zulk een scherpe en tegelijk humoristische critiek uit, dat zijn artikelen ieders aandacht trekken. Tegenwoordig is het blad niet meer zoo strijdlustig; maar het wordt alom nog gelezen, vooral om zijn uitstekende lokale berichten uit alle deelen van het Britsche rijk, en hij die weten wil hoe het op kerkelijk gebied in Engeland gesteld is, moet dit blad lezen. Bovendien behandelt het sociale vraagstukken en bespreekt de stukken die door de moderne theaters opgevoerd worden, gelijk vóór 50 jaar niet denkbaar zou geweest zijn.

De arbeid der *Church Times* is voor menigeen het middel geweest om zich tot de Roomsche kerk te begeven. Het is opmerkelijk, dat tegenwoordig in vele Engelsche testamenten de clausule voorkomt: wie van de erfgenamen tot de Roomsche kerk overgaat, is daardoor onterfd. Maar het is duidelijk, dat testamentaire bepalingen eene geestelijke beweging niet kunnen tegenhouden. Ook schijnen de „Wicliff-predikers", aangevoerd door den heer Kensit, geen dam te kunnen opwerpen tegen de ritualistische strooming, al zijn zij onvermoeid in hun protesten en in hunne getuigenis tegen het invoeren van Roomsche leeringen in eene Protestantsche kerk.

China. De Tempel des Hemels.

Wat nog nooit gebeurd is in al de eeuwen van het bestaan van het Chineesche rijk, is geschied in de eerste tien dagen van dit jaar. De Tempel des Hemels te Peking heeft voor het publiek opengestaan, en het Evangelie werd gepredikt op de plaats waar zoovele eeuwen „de Zoon des Hemels", de Keizer van China, een onbekenden God aanbad.

Tegen het einde van 1912 werd bekend gemaakt, dat van den 12den tot den 20den Januari de tempel kon bezichtigd worden. Natuurlijk maakten niet alleen zeer veel Christenen, maar ook tal van Europeesche zendelingen van deze eenige gelegenheid gebruik.

Het weekblad *Timotheus* gaf eene beschrijving, ontleend aan de mededeelingen van een zendeling, van wat totdusver slechts een enkele maal een vreemdeling en nooit een Chinees, buiten den Keizer, had mogen zien.

Van de Zuidpoort van Peking leidt een weg van een half uur naar een ruim open plein. Aan de Oost- en Westzijde daarvan zijn hooge muren. We gaan door een poort in den Westelijken muur, een dikken muur met een dak van groen porceleinen pannen, en komen in een park van dennen en sparren. Rechts van ons bevindt zich een groot gebouw, omringd door een vestinggracht. Drie marmeren bruggen geven toegang. Het is de Vastenzaal, waar de keizer zich tot de jaarlijksche offerande van den Nieuwjaarsnacht voorbereidde. Tegen den middag begaf hij er zich heen, en dan vastte hij tot drie uur in den nacht. Daarna ging hij naar den Tempel om te offeren en te bidden, en keerde vervolgens weer terug om een maaltijd te nemen, door een bepaald daartoe aangesteld persoon toebereid. Dan was de plechtigheid afgeloopen en de keizer begaf zich weer naar zijn paleis.

Die Tempel bevindt zich een paar minuten gaans verder. Het is een open cirkelvormige ruimte, omgeven door een dikken muur, die gedekt is met diep blauwe dakpannen. In het Zuiden van dien muur is de poort, waardoor de keizer binnentrad; er zijn behalve die nog andere poorten.

Het midden van de open ruimte wordt ingenomen door het groote altaar. Vier breede paden voeren er heen; zij zijn overwelfd met marmeren eerebogen. Het altaar is geheel van wit marmer en bestaat uit drie ronde platforms boven elkaar. Elk van de paden leidt tot een trap van negen treden, die naar het eerste platform gaat; van daar leiden trappen naar het tweede, dat dus kleiner is; en vandaar evenzoo naar het derde. Elk platform is omgeven door een wit marmeren balustrade, van ongeveer een meter hoog. Het bovenste platform heeft een middellijn van twintig meter en is geplaveid in negen cirkels van groote steenen. In het midden staan vijf marmeren pilaren van een meter hoog met gebeeldhouwde drakenfiguren.

Rechts van de trap, waardoor de keizer op de bovenste platform kwam, staat een eenvoudig donkergroen marmeren altaar, een kleine drie meter hoog, met aan weerszijden een trap van negen treden. Van boven is het uitgehold; daar bevindt zich de vuurhaard. En daar werd het dier geplaatst, die in zijn geheel werd gelaten en tot brandoffer diende.

Rechts ten Noorden van het altaar des hemels, het groote, waarop het kleine staat, kien we een groot rond gebouw, met blauw porcelein gedekt, en dat de Keizerlijke Tempel des Hemels genaamd wordt. Dit gebouw is echter niet open, zoodat wij het niet hunnen zien, en evenmin wordt ons uitgelegd, wat de keizer daar verrichtte.

Wel gaan we iets verder naar het Noorden door de Poort van het jaarlijksch gebed. We staan weer in een open ruimte, door een muur omgeven, waar we aan het Noordeinde een prachtig gebouw zien staan. Drie trappen leiden er heen, en boven aan de eene, die door den keizer wordt gebruikt, merken we een steenen verhooging op. Daar werd telken jare een tent geplaatst. Vóór de keizer ging offeren en bidden, ging hij zich wasschen en van kleeding verwisselen. Alleen in blauw, de kleur des hemels, gekleed, mocht hij de heilige handelingen verrichten.

We treden den Tempel van het jaarlijksch Gebed binnen, al weer een cirkelrond gebouw, met twee cirkels van pilaren, de buitenste uit twaalf, de binnenste uit vier pilaren bestaande. Het zijn pilaren van ruim een Meter in middellijn en bijna vijf en twintig Meter hoog. Te samen dragen ze een koepelvormig dak, en beide, het gewelf en de pilaren, zijn allerkeurigst beschilderd in rood, blauw, groen en goud, waarbij het beeld van de phoenix en de draak telkens voorkomen.

En in het midden van dien tempel bevindt zich het platform, waar de keizer zijn gebeden deed, en waar hij op een lijst de daden schreef, die hij, naar hij meende, in het afgeloopen jaar had verricht naar den wil des hemels.

Het is een aandoenlijke gedachte, het platform te zien, waar de Chineesche keizer bad. Daar is niet enkele jaren aaneen, maar gedurende tientallen van eeuwen, ieder aar in den Nieuwjaarsnacht (bij de Chineezen in het begin van Februari) gebeden door een man, die zich door vasten en wasschingen had voorbereid, en die een brandoffer gebracht had om zijn hulde uit te spreken. Daar is niet gebeden tot een godheid van hout en steen, gelijk andere Heidenen deden; de draken- en phoenix figuren zijn geen godenbeelden, maar merkteekenen van de keizerlijke waardigheid; de gebeden werden opgezonden tot den Gods des Hemels. China kende den God der openbaring niet; het taste, of het Hem vinden mocht, en het vormde zich goden van de aarde en de zee, van den landbouw en de keuken, en toch, door alle duisternis heen, bleef het besef bestaan van een God des Hemels, hoog, ontoegankelijk voor gewone stervelingen, die Hem niet mochten naderen, maar zich verwaardigend om eenmaal per jaar de hulde te aanvaarden en de gebeden te hooren van den keizer, als vertegenwoordiger van het Chineesche volk. En mogen wij niet zeggen, dat de God des Hemels geluisterd heeft naar deze gebeden, uit de duisternis tot Hem opgezonden? Is God een God der Joden alleen? Is Hij het ook niet der Heidenen? — Er zijn gevallen bekend, dat de keizer in tijden van grooten nood, van langdurige droogte bijvoorbeeld, zich onderwond — dat is het rechte woord — om op andere tijden dan den Nieuwjaarsnacht naar den Tempel des Hemels te gaan, en in ootmoed en schuldbelijdenis, voorzoover hij het verstond, te bidden om uitkomst, en — dat hij antwoord ontving in den vorm van overvloedigen regen.

Maar datzelfde historische platform in den Tempel des Gebeds is dit jaar gebruikt gebruikt geworden tot een geheel ander doel. Zie ginds op twee van de pilaren een aankondiging van het Christelijk Evangelisch Verbond, een verbond der verschillende Christelijke kerken van Peking, meldende, dat hier Evangelieverkondigingen zullen worden gehouden. Daar, op het platform des keizers staande, hebben in deze tien dagen zendelingen gepredikt tot het verzamelde volk; we lezen hier nog op een katoenen doek de namen der sprekers. Een gansche reeks van vergaderingen zijn er gehouden. Hier, waar duizenden van jaren aaneen de offeranden werden gebracht, die de zonden niet kunnen wegnemen, waar de keizer zijn gebeden opzond tot een God, dien hij niet kende, daar is thans verkondigd, dat God van den Hemel Zijn Zoon op aarde heeft gezonden, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet zou verderven, maar het eeuwige leven hebben. Is dat niet iets groots, iets wonderbaars in onze dagen?

We verlaten den Tempel des Hemels, steken het plein over, en treden nog eens aan de andere zijde door de poort in den muur een open ruimte binnen, waar de god van den landbouw wordt vereerd. Hier ploegde de keizer persoonlijk jaarlijks den grond, en in den tempel ginds bad hij om zegen op den veldarbeid. En ook hier is het Evangelie gepredikt. De Christenen hebben er een loods opgeslagen, in tweeën verdeeld ten behoeve van de mannen en de vrouwen, en met blijdschap lezen we boven de ingangen van die loods: „Bekendmaking van de Waarheid van het Koninkrijk Gods". „Verkondiging van het Evangelie dat de wereld kan behouden".

China is een republiek geworden; het keizerschap is gebroken, maar het is niet afgeschaft, want zonder keizer zou China zonder oppersprieter zijn. Doch de keizer, Poe-Sui, is een kind van zeven jaar, die nog den priesterdienst niet kan verrichten, en niemand mag hem vervangen. Feitelijk is op dit oogenblik China zonder zijn officieelen voorbidder. En nu is de gelegenheid aangegrepen door de trouwe Christenen, om zelfs in deze gewijde gebouwen het Evangelie der zaligheid te prediken.

De deuren staan in China open als ooit te voren. Zullen we dan niet de Evangeliepredikingen in China steunen door ons gebed en door onze gaven?

Gemengd Nieuws.

Hoe de nieuwe president der V. S. over den Bijbel denkt. Het Amerikaansche *Kerkblad* deelt mee, hoe de pas opgetreden president der Verenigde Staten van N. A. denkt over den Bijbel. W. Wilson sprak eenmaal uit: »Geen groote natie kan hare beproevingen en dwaasheden te boven komen, die niet hare kinderen in Gods Woord onderricht. Ik weet dat ik als voorganger en bestuurder met mijne medeburgers met beide voeten op dit fundament, en op dit fundament alleen, staan moet; want de gerechtigheid der natie zoowel als de gerechtigheid der afzonderlijke personen moet van het geïnspireerde fundament uitgaan. Ik beklaag de menschen, die niet dagelijks in den Bijbel lezen.«

De vice-president Th. N. Marshall verklaarde en een toespraak dien hij in Chicago hield: »Toen voor meer dan honderd jaar Robert Raikes de Zondagsscholen begon, dacht hij er niet aan, de ouders van hun roeping om hunne kinderen in de Christelijke leer te onderwijzen, te ontslaan. De familiebanden, die eens zoo sterk waren, worden tegenwoordig losser gemaakt, wijl de ouders zich aan hun plicht, om hunne kinderen zelf te onderwijzen in de Christelijke leer, onttrekken. Vader en moeder meenen over het algemeen genoeg gedaan te hebben, wanneer zij over hun zoon tot zijn 14de en over hunne dochter tot haar 16de jaar zooveel macht uitoefenen, dat zij in de Zondagsschool een korten en oppervlakkigen cursus over de Schrift bijwonen«.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

HET GOEDE DEEL.

XLII.

SCHEIDING.

Deze laatste had te Neurenberg zijn ouden vriend Moritz Lingelbach ontmoet, en in korten tijd met hem alles geregeld. De koop werd gesloten, het geld uitbetaald en toen bleef aan de vroegere bezitters nog ruim een week over, die zij te midden hunner vroegere onderdanen konden doorbrengen.

Vóór hij echter vertrok, had graaf Otto nog een lang en ernstig gesprek met Lingelbach, waarin hij hem nog eens uitdrukkelijk wees op hetgeen hij hem reeds vroeger in zijn brief gezegd had.

„Gij doet mij" sprak graaf Otto „werkelijk een gewichtigen dienst, en vergeldt zeker volkomen wat mijn voorvader eens voor den uwen deed. En toch zou ik liever groote schade op mijn bezitting geleden hebben dan dat gij zoudt schade lijden aan uw ziel. Dat zal, vrees ik, het geval zijn, nu ge prijs geeft wat u geschonken was, en van het licht terugkeert tot de duisternis."

„Ik heb u daarop al vroeger geantwoord", zei Lingelbach kalm, „maar niet iedereen is een man zooals gij. Men maakt het mij niet moeilijk, en is tevreden als ik zoo nu en dan eens de kerk bezoek, en de milde hand toon